

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง ปีการศึกษา 2555 จำนวน 3,301 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง ปีการศึกษา 2555 จำนวน 357 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ในกรณีนี้ประชากรมีจำนวนแน่นอนจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน่ Taro Yamane (1973)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ในที่นี้กำหนดให้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ .05

แทนค่าตามสูตร

$$n = \frac{3301}{1 + 3301(.05)^2}$$

จากการคำนวณตามสูตร ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 357 คน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคเหนือตอนล่างเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง 8 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดตาก จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดพิจิตร จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดอุทัยธานี (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) และจำนวนสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคเหนือตอนล่าง รวม 3301 โรงเรียน ซึ่งแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคเหนือตอนล่างเป็น 19 เขตพื้นที่ ดังนี้

- 1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 1
- 1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 2
- 1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 1
- 1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2
- 1.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3
- 1.6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1
- 1.7 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 2
- 1.8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 1
- 1.9 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 2
- 1.10 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 3
- 1.11 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 1
- 1.12 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 2
- 1.13 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1
- 1.14 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2
- 1.15 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1
- 1.16 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2
- 1.17 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3
- 1.18 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี 1
- 1.19 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี 2

2. สุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง โดยมีรายละเอียดจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา | ประชากร | กลุ่มตัวอย่าง |
|--|-------------|---------------|
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 1 | 124 | 14 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 2 | 135 | 15 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 1 | 150 | 16 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2 | 150 | 16 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3 | 182 | 20 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 | 151 | 16 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 2 | 197 | 21 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 1 | 173 | 19 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 2 | 176 | 19 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 3 | 227 | 25 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 1 | 191 | 20 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 2 | 174 | 19 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 | 228 | 24 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 | 207 | 23 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 | 193 | 21 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 | 161 | 17 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 | 227 | 24 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี 1 | 109 | 12 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี 2 | 146 | 16 |
| รวม | 3301 | 357 |

3. เมื่อทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นเรียบร้อยแล้ว จึงทำการสุ่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแต่ละเขต โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากแบบไม่ใส่คืนให้ได้จำนวนครบตามสัดส่วนที่กำหนดไว้

เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร บทความ หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์สรุปเป็นภาพรวมเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัยและได้ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมและวิเคราะห์รายละเอียดที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และนำมาพิจารณาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางออกแบบสร้างเครื่องมือฉบับร่าง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้มีความรู้ และมีประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความถูกต้องของสำนวนภาษา และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขให้เหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. ดร.สายฝน วิบูลสรักษ์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรณศรี ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาบริหาร และพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขแก้ว คำสอน ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายวิชาการและการวิจัย สาขาวิชาการทดสอบและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
4. ดร.ประกอบ จันทฤทธิ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึ กษาอุดรธานี เขต 2
5. รองศาสตราจารย์ ดร.จิรภา คักดีกิตติมาลัย ตำแหน่ง ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่

ในการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญนี้ ผู้วิจัยใช้ดัชนี IOC ในการให้คะแนน คือ 1, 0, -1 โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

- 1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์
- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์

คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC มากกว่า 0.5 ไว้ และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC น้อยกว่า 0.5 ออก ซึ่งได้ค่าดัชนี IOC อยู่ระหว่าง 0.4-1.00 (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก หน้า 152)

ขั้นตอนที่ 2 ปรับปรุงภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ความเที่ยง (Reliability) โดยมีค่าความเชื่อมั่น Alpha ดังนี้

การสร้างวิสัยทัศน์ = 0.884

การเผยแพร่วิสัยทัศน์ = 0.872

การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ = 0.881

ปัจจัยการสื่อสาร = 0.919

ปัจจัยการจัดการข้อมูล = 0.925

ปัจจัยความคิดสร้างสรรค์ = 0.921

ปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ = 0.909

ปัจจัยบรรยากาศองค์การ = 0.915

ปัจจัยการทำงานเป็นทีม = 0.946

ซึ่งเข้าใกล้ 1 มาก แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อถือได้สูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งทางไปรษณีย์ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง เพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม พร้อมกับแบบสอบถามถึงโรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามและส่งแบบสอบถามกลับคืนมาทางไปรษณีย์

3. แบบสอบถามที่ส่งไปยังโรงเรียน จำนวน 357 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามคืน 305 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.43

4. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows ซึ่งมีสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้ค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

เกณฑ์ในการแปลความหมายภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้กำหนดระดับคะแนนในการแปลความไว้ ดังนี้

| | |
|-------------|---|
| 4.50 – 5.00 | มีระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในระดับมากที่สุด |
| 3.50 – 4.49 | มีระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในระดับมาก |
| 2.50 – 3.49 | มีระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในระดับปานกลาง |
| 1.50 – 2.49 | มีระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในระดับน้อย |
| 1.00 – 1.49 | มีระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในระดับน้อยที่สุด |

วิเคราะห์หาปัจจัยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

เกณฑ์ในการแปลความหมายภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้กำหนดระดับค่าเฉลี่ยในการแปลความไว้ ดังนี้

| | |
|-------------|---|
| 4.50 – 5.00 | มีระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในระดับมากที่สุด |
| 3.50 – 4.49 | มีระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในระดับมาก |
| 2.50 – 3.49 | มีระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในระดับปานกลาง |
| 1.50 – 2.49 | มีระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในระดับน้อย |
| 1.00 – 1.49 | มีระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในระดับน้อยที่สุด |

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง ทำการวิเคราะห์ ดังนี้

3.1 วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) แล้วนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, หน้า 316) แล้วแปลความหมาย ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31-0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01-0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

3.2 วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาปัจจัยที่ดีที่สุดที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง